

אומנות של יהודי

(שמות י"ד)

וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה'

לאחר שיצאו בני ישראל ממצרים והגיעו לפני ים סוף, וראו את המצרים הרודפים אחריהם, נבהלו והחלו לזעוק אל הקב"ה: "וייראו מאוד ויצעקו בני ישראל אל ה"¹.

זעקה זו אינה מובנת: הלוא הקב"ה הבטיח להם שיביאם לארץ ישראל², וזה עתה ראו את ניסיו הגדולים ביציאת מצרים, ואם כן היה עליהם לבטוח בו שיצילם.

אחת מהשתיים: אם האמינו בהבטחתו של הקב"ה – לא היה להם צורך להתפלל, שהרי אין ספק כי הקב"ה יקיים את הבטחתו ויצילם מידי המצרים; ואם באותה שעה נפלו בלבם ספקות בכוחו של הקב"ה להושיעם, מה התועלת בתפילה למי שאין הם מאמינים (חלילה) בכוחו?!

דרכם של האבות

על השאלה הזאת משיב רש"י בפירושו על המילה "ויצעקו". הוא מפרש, שבאותה שעה בני ישראל "תפשו אומנות אבותם"³. בכך הוא מסביר את מהות הזעקה והתפילה של בני ישראל.

אומנות היא התעסקות קבועה של האדם. זו דרכו ורגילותו, וכך הוא מתנהג תמיד. אבותינו, אברהם יצחק ויעקב, נהגו להתפלל אל ה' מתוך הרגל ותדירות,

(1) שמות י"ד.

(2) שם ג' יז. ויח. יב, כה.

(3) מתנחומא ט. מכילתא על הפסוק.

והתפילה הייתה אומנותם. הם התפללו לא רק בשעת צרה או כשהרגישו התעלותנפש ורצו לשפוך את נפשם לפני ה'. הם התפללו תמיד, בכל עת ובכל מצב (ורש"י מביא על כך כמה דוגמאות).

שעת צרה

זו הייתה מהות תפילתם וזעקתם של בני ישראל כשראו את המצרים רודפים אחריהם – תפילה טבעית, מתוך הרגל שמושרש עמוק בנפש. ודאי שהאמינו בישועת ה' ובטחו בהבטחתו להצילם ולהביאם לארץ ישראל, אך בשעה שחשו צורך להיות קרובים יותר אל ה', "תפסו אומנות אבותם" והתפללו.

ואף-על-פי שאחר-כך החלו להתאונן "המבלי אין קברים במצרים" וכו', נראה שדיבורים אלו לא באו מהעדר אמונה, אלא כטבעם של בני-אדם שבשעת צרה ומצוקה פורקים את כאבם במילים קשות. לכן אמרו חז"ל⁴ "אין אדם נתפס בשעת צער", שכן בשעה זו הוא אומר דברים שאינם עולים בקנה אחד עם אמונתו והכרתו. לכן ברור שגם בשעה שבני ישראל התאוננו והתרעמו, גם אז האמינו בה' והתפללו מתוך הרגל לאחוז ב"אומנות אבותם".

להאמין ביהודי

מכאן אפשר ללמוד איך יהודי צריך להתפלל וללמוד תורה. התפילה והלימוד צריכים להיות בדרגה של "אומנות" – התעסקות קבועה ותמידית. כלומר, לא דיי ללמוד כדי לדעת את ההלכה, ולא דיי להתפלל לשם מטרה כלשהי, אלא הלימוד והתפילה צריכים להיות מתוך הכרה שזו כל מציאותנו – עבודת ה'.

וכך גם בהשפעה על הזולת, יש להשתדל לקרב יהודים, גם כשלא ניכרת בהם שום נטייה ליהדות, שכן כל יהודי בפנימיותו אוהב את ה' וזו אומנותו האמיתית. עבודתנו היא לגלותה מההעלם אל הגילוי, עד שגם הוא עצמו יחוש בכל כוחותיו שאכן הוא מאמין בה' ורוצה לעבדו.

(לקוטי שיחות נרך יא, עמ' 52)

(4) בבא בתרא טז, ב. פירוש רש"י שם.